

Történelem-1956-jog-bíróság

1956 - Példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása

Budapest, 2016. október 5., szerda (MTI) - Példamutató ma is azoknak a bírácoknak a kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával - hangzott el az 1956-os forradalom 60. évfordulója alkalmából Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett szerdai konferencián Budapesten, a Kúrián.

Polt Péter legfőbb ügyész a konferencián a **Kúria**, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archivum, valamint a NEB összefogásával két éve elkezdődött kutatásokról szólva elmondta: mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal. Emlékezni és emlékeztetni kell arra, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan félreértették a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, és az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt - fogalmazott.

A legfőbb ügyész felidézte, hogy Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter a forradalom után összehívatta a bírácokat és az ügyészeket, megkérdezte, ki vállalja a statáriális ítéletkezést, és aki nem, azt másnap már elbocsátották.

A rendszerváltás után meginduló társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmiségi eljárások, mert általuk ítéletben is kimondható, hogy a jogállamisággal ellentétesek voltak az 1956 utáni megtorló perek - hívta fel a figyelmet.

Ma is példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában - mondta Darák Péter, a **Kúria** elnöke.

A **Kúria** épületében márványtábla őrzi annak a 23 egykori legfelsőbb bírósági bírónak a nevét, akit az 1956-os forradalom után távolítottak el, és így nem vettek részt a statáriális ítéletkezésben. Vannak köztük, akik a klasszikus bírói értékrend nevében utasították el a vérbíró szerepét, mások az 1950-es évek első felében törvénysértő, súlyos ítéleteket hoztak, de 1956 megérlelte bennük az elhatározást, hogy ilyesmiben többet nem vesznek részt. De még a fiatal, népi káderek között is voltak olyanok, akik képesek voltak ellenállni a párt és a bírósági vezetők utasításainak - idézte fel a főbíró az MTI-nek.

A dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak. Aki maradt, annak részt kellett vennie a törvénysértő statáriális ítéletkezésben akkor is, ha polgári bíró volt. A hatalom kikényszerítette, hogy mindenki szem legyen a lánokban - emlékeztetett.

Azoknak a bírácoknak, akik részt vettek a statáriális ítéletkezésben, jobbára töretlenül felfelé ívelő karrier jutott. Akik viszont a hatalom elvárásaival szemben is hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbára egy életre a társadalom peremére kerültek. Már ahhoz is szerencse kellett, hogy valaki tíz-tizenöt évvel később vállalati jogtanácsosként visszatérhessen szakmájához - jegyezte meg.

A bírói értékrend csúcán az ilyen példamutató magatartás áll, mely nem alkuszik meg a hatalommal, egzisztenciális fenyegetettségben is hű marad hivatása elemi normáihoz. Az 1956 utáni események azt is jelzik, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek - szögezte le a **Kúria** elnöke.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) elnöke az

MTI-nek elmondta: a két éve megindult kutatássorozat célja, hogy méltó módon tiszttelegjen az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, bemutassa a diktatúra örökségét és őszintén szembenézzon a múlttal.

Az egyik, 1956 arcai elnevezésű kutatási program célja, hogy bemutassa a forradalom és szabadságharc ismert és kevésbé ismert résztvevőit, érzékeltesse, milyen különböző életúttal, politikai meggyőződéssel rendelkező emberek találkoztak és fogtak össze a forradalomban, utána pedig miként ágaztak szét ismét ezek a sorsok.

A megtorlás arcai című projekt keretében feldolgozzák annak a csaknem száz ügyésznek, bírónak az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, aki közreműködött a forradalom utáni 225 halálos ítélet meghozatalában. Rövid szakmai életpályájuk november 4-éhez kapcsolódóan kerül fel a NEB honlapjára.

A megtorlásban szerzett "érdemek" néhány évig még sűrűn visszaköszönnék a személyi anyagokban, kitüntetések, pénzjutalmak alapját képezik, a 1960-as évektől azonban egyre inkább kikopnak az önéletrajzokból, a hivatali minősítésekből - tette hozzá.

A kutatások harmadik iránya egy, az 1956-os forradalom utáni megtorlásokkal kapcsolatos perkataszter elkészítése. A Magyar Nemzeti Levéltárban Mikó Zsuzsanna főigazgató vezetésével a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan. A forradalom után mintegy 26 ezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet, amelyben köztörvényes bűncselekmény címen valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom - jelezte.

Az 1956 utáni megtorlás célja a társadalom általános kriminalizálása volt, ráadásul egész családokat érintett, hiszen az ítéletek gyakran teljes vagyonekzobzással is jártak. Az igazságszolgáltatás ebben a fegyelmező, megtorló gépezetben az állambiztonság és a rendvédelem munkájára támaszkodva végezte el a párt által kijelölt penzumot. A NEB kutatásai a megtorlás teljes rendszerének széleskörű feltárására irányulnak - mondta az elnök.

Arra a kérdésre, hogy él-e még valaki az 1956-os forradalom utáni vérbírók, ügyészek közül, a NEB elnöke úgy fogalmazott: nem ez a kutatás fő iránya, de tudomása szerint valószínűleg még igen.

bja \ báb \ bBAB \ ppd

MTI 2016. október 5., szerda 10:48